

קבוצת מדעי המחשב
המחלקה להוראת המדעים
מכון ויצמן למדע

תרגילים בתיכנות לוגי

רגוניס נוע

תוכן

3	תרגיל בפרולוג פסוקי
4	תרגיל בייצוג נתונים על ידי עץ - כלי תחבורה
5	תרגיל בנושא מתוארים - הצגות
6	תרגיל בנושא מתוארים וחוקים - סרטים
7	תרגילים לשימוש בשלילה - משפחה
8	תרגיל בנושא שלילה - צמחים
9	תרגיל בנושא שלילה - ציירים
10	תרגיל בנושא שלילה - מזג אוויר
11	תרגיל בביטויים חשבוניים - קפיצה למרחק
12	תרגיל בנושא רקורסיה - מלכים ורכבת
13	תרגיל בנושא מארזים - ציוני תלמידים
14	תרגיל ברשימות - מקצועות לימוד
15	תרגיל מתארים לבניית רשימות - רכבות
16	תרגיל מסכם - בית ספר
17	תכנית להדגמת שימוש בקלט פלט ולולאות בפרולוג - חשבון במרכול
18	מיון רשימה
19	דוגמא למבחן שנתי

תרגיל בפרולוג פסוקי

1) לפניך 4 שאילתות והתשובות שהתקבלו עליהן. ציין מה העובדות המצויות בבסיס הידע.

כן	?- ירוק ; ורוד.
לא	?- אדום ; ירוק.
כן	?- כתום , לבן.
לא	?- כתום , אדום.

2) לפניך בסיס ידע המכיל עובדות וחוקים.

מ :-ב,ת.
ר :-ק;צ;ס.
ס.
ב :-ד,ה,ר.
ה.
ד.
מ :-ב;ת.
צ :-ס,ח.

מה יהיו התשובות על השאלות הבאות :

_____	מ-?.
_____	צ-?.
_____	ה-?.
_____	ר-?.
_____	ב, ב, ל-?.
_____	י-? ; כ-?.
_____	ל-? ; ב-?.
_____	צ-? , ב, מ.

3) לפניך משפטים בעברית נסח אותם כחוקים או עובדות בפרולוג (עפ"י המשמעות).

- א) להכנת גפילטפיש יש צורך ב- דג , סוכר , גזר , מים , תבלינים וסיר.
- ב) אם יורד גשם וגם פוזר דשן על הדשא אזי הדשא ירוק.
- ג) הדשא ירוק אם השמש זורחת וגם משקים את הדשא פעמיים בשבוע.
- ד) מסכות אב"כ יחולקו לתושבים אם יהיו די מסכות לכל התושבים והממשלה תחליט שיש לחלק אותן.
- ה) התלמידים שמחים אם אין שעורי בית או המורה חולה או יש מבחן בפרולוג והם למדו מצויין את החומר.
- ו) יש עשן אם יש אש.
- ז) נחש , סלמנדרה , וחיפושית הם זוחלים.

תרגיל בייצוג נתונים על ידי עץ - כלי תחבורה

ניתן לסווג את כלי התחבורה בעולם לכלי תחבורה בים, ביבשה ובאוויר. בין כלי התחבורה הימיים יש ממונעים כמו סירת מנוע ואניה, ויש הנעים על ידי הרוח כמו גלשן ומפרשית. בין כלי התחבורה ביבשה יש שאינם ממונעים כמו אופניים ויש ממונעים. בין הממונעים יש כאלה הנעים על מסילה כמו רכבת וחשמלית, ויש רכבת משא או רכבת נוסעים. כמו כן יש כלי רכב ממונעים עם שני גלגלים כמו אופנוע, ויש רב גלגליים כמו משאית ואוטובוס. בין כלי התחבורה באוויר יש ממונעים ושאינם ממונעים. ממונעים כמו מטוס וחללית, לא ממונעים כמו כדור פורח.

א. שרטט עץ המתאר את המידע.

ב. ייצג את העץ בעזרת מערכת חוקים ועובדות מתאימה.

ג. נסח שאילתות עבור השאלות הבאות והשב עליהן.

1. איזו רכבת קיימת?
2. האם קיים אוטובוס?
3. האם אוטובוס הוא רב גלגלי?
4. אילו כלי תחבורה יש בים?
5. האם מטוס הוא כלי תחבורה ימי?
6. מי הם כלי התחבורה הלא ממונעים?
7. נסח שתי שאילתות נוספות.

תרגיל בנושא מתוארים - הצגות

לפניך בסיס ידע הכולל את הנתונים הבאים:

- נתונים על הצגות שמועלות בחודש זה בכפר סבא, על ידי המתאר %הצגה1/
- נתונים על הצגות המתאימות לילדים, על ידי המתאר %ילדים2/
- נתונים על הצגות המתאימות למבוגרים, על ידי המתאר %מבוגרים1/

- הצגה(עוץ_לי_גוץ_לי).
- ילדים(עוץ_לי_גוץ_לי).
- ילדים(החלילן_מהמליון).
- הצגה(קברט).
- מבוגרים(קברט).
- ילדים(צלילי_המוסיקה).
- מבוגרים(צלילי_המוסיקה).
- הצגה(גורודיש).
- הצגה(צלילי_המוסיקה).

נסח את השאלות הבאות כשאלות בפרולוג:

- א) אילו הצגות מוצגות החודש בכפר סבא?
- ב) אילו הצגות מוצגות החודש בכפר סבא ומתאימות לילדים?
- ג) אילו הצגות מתאימות לכל המשפחה?
- ד) אילו זוגות של הצגות מתקיימות החודש שהאחת מתאימה למבוגרים והשניה לילדים?

נסח את השאלות הבאות כשאלות בעברית:

- ה) -? הצגה(X), ילדים(Y).
- ו) -? הצגה(A); ילדים(B); מבוגרים(C).
- ז) -? הצגה(הצגה), מבוגרים(הצגה).

הצג את כל תשובות הפרולוג על הסעיפים הבאים: ב, ד, ה, ו.

תרגיל בנושא מתוארים וחוקים - סרטים

נתונות עובדות המייצגות מידע אודות סרטים המוצגים בבתי הקולנוע בשבוע זה. המידע נתון במבנה הבא :

%סרט(שם_סרט, שם_קולנוע, משעה, עד_שעה, מחיר_כרטיס).

%סוג_סרט(שם_סרט, סוג_סרט).

דוגמא :

סרט(אשה_יפה, חן, 7, 9, 12).

סוג_סרט(אשה_יפה, אהבה).

א. הסרט "בת הים הקטנה" מוצג בקולנוע רב-גן משעה 11 עד 13. מחיר כרטיס לסרט זה הוא 10 שקלים. סוג הסרט הוא סרט מצוייר.
נסח מידע זה כשתי עובדות בפרולוג, בדומה לעובדות שבתכנית לעיל.

ב. נסח את השאלות הבאות כשאלות בפרולוג :

- 1) אילו סרטים מוקרנים בקולנוע לב ובאיזו שעה הם מתחילים ?
- 2) באילו בתי קולנוע מוקרן הסרט רמבו ?
- 3) באילו בתי קולנוע מוצגים סרטים מסוג דרמה ?
- 4) אילו סרטים אינם סרטי דרמה ?

ג. נסח חוקים בפרולוג להגדרת היחסים הבאים :

1) סרט נחשב ל-"סרט קל", אם הוא קומדיה או סרט מוזיקלי.

סרט_קל(שם_סרט, שם_קולנוע):-

2) סרט נחשב ל-"סרט עממי", אם הקרנתו מתחילה לפני השעה 7, ומחירו נמוך מ- 10 שקלים.

סרט_עממי(שם_סרט):-

3) סרט נחשב ל-"סרט ארוך", אם הוא נמשך יותר משעתיים.

סרט_ארוך(שם_סרט):-

4) הגדר איזה סרט מוצג בשני בתי קולנוע.

מוצג_בשני_בתי_קולנוע(שם_סרט, קולנוע1, קולנוע2):-

תרגילים לשימוש בשלילה - משפחה

תרגיל 1

נתונות עובדות המייצגות צבע אהוב על ילד :
% אוהב(ילד, צבע).

הצרן את החוקים הבאים :

1. % לא_אוהב_צבע_אדום(ילד).
2. % לא_אוהב_צבע(ילד, צבע).
3. % אוהב_צבע_שונה(ילד, צבע). המתאר ילד האוהב צבע שונה מצבע נתון.
4. % אוהב_רק_את_הצבע(ילד, צבע).
5. % אוהב_צבע_אחד_בלבד(ילד).
6. % הילד_היחיד_האוהב_צבע(ילד, צבע).
7. % צבע_אהוב_על_ילד_אחד_בלבד(צבע).

תרגיל 2

בתוכנית המתארת גילאי ילדים במשפחה מסויימת קיימות עובדות מן הצורה :
% ילד(שם, גיל).

הצרן את החוקים הבאים :

1. % נולד_אחרי(Y,X). - X נולד ברצף אחרי Y.
2. % בכור(X). - X הילד שנולד ראשון.
3. % בן_זקונים(X). - X הילד שנולד אחרון.
4. % גדול_יותר(Y,X). - X גדול יותר מ-Y.
5. % לא_נולדו_ברצף(Y,X). - X ו-Y לא נולדו ברצף זה אחר זה.

תרגיל 3

בתכנית המשפחה יש עובדות מן הסוגים הבאים :

% הורה(Y,X). - X הורה של Y.

% זכר(X).

% נקבה(X).

הצרן את החוקים הבאים :

1. % מייסד_השושלת(X).

2. % ילד_יחיד(X).

3. % בן_יחיד(X).

4. % אינו_הורה(X).

5. % הורה_לילד_אחד_בלבד(X).

6. % הורה_רק_לבנות(X).

7. % בעל_אחים_בני_מינו_בלבד(X).

תרגיל בנושא שלילה - צמחים

נתון מסד מידע המורכב משני סוגים של עובדות:

% צמח(שם, צבע, מקום_צמיחה).
% עונה(שם, עונה).

דוגמאות :

צמח(רקפת, ורוד, מתחת_לסלע).
צמח(הדר, לבן_צהוב, שרון).
עונה(רקפת, חורף).

הגדר את החוקים הבאים :

(א) מה צבעו של פרח .
צבע_של_פרח(צבע, פרח) :-

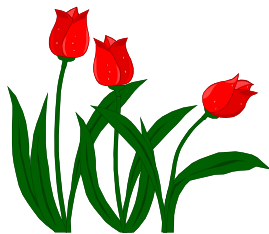
(ב) שמות שני צמחים הצומחים באותו מקום.
צומחים_באותו_מקום(צמח1, צמח2) :-

(ג) לאיזה צמח לא מצויין באיזו עונה הוא צומח ?
חסר_נתון_עונה_לצמח(B) :-

(ד) איזה צמח אינו צומח באביב ?
אינו_צומח_באביב(צמח) :-

(ה) באיזו עונה צמח אינו צומח ?
אינו_צומח_בעונה(X, עונה) :-

(ו) איזה צמח צומח רק בעונה אחת ?
צומח_בעונה_אחת(צמח) :-

תרגיל בנושא שלילה - ציירים

במוזיאון לאומנות מחזיקים מידע על ציירים.
המידע מופיע במבני העובדות הבאים:

- % צייר(שם, סגנון_ציור, טכניקת_ציור).
- % סגנון_ציור(סגנון_ציור).
- % טכניקת_ציור(טכניקת_ציור).
- % ציור(שם_ציור, שם_צייר).

לדוגמא מידע חלקי:

- צייר(מיכאל_אנגלו, רנסנס, שמן_על_בד).
- סגנון_ציור(רנסנס).
- סגנון_ציור(אימפרסיוניסטי).
- טכניקת_ציור(שמן_על_בד).
- טכניקת_ציור(פרסקו).
- ציור(מיכאל_אנגלו, בריאת_העולם).
- ציור(מיכאל_אנגלו, החטא ועונשו).
- ציור(לאונרדו_דה_וינצי, הסעודה_האחרונה).

א. נסח בעברית את השאלות הבאות:

- 1) -? צייר(שם_1, סגנון,), צייר(שם_2, סגנון,), שם_1 = שם_2.
- 2) -? צייר(שם, , טכניקה), טכניקה = משי.
- 3) -? צייר(Z, Y, X), ציור(T, X).

ב. הגדר שאלות בפרולוג לשאלות הבאות:

- 4) מי הם שני ציירים המציירים באותה טכניקת ציור?
- 5) מי הצייר המצייר בשתי טכניקות ציור?
- 6) איזה צייר צייר את הציור מונה ליזה?

ג. הגדר את החוקים הבאים:

- 7) צייר_מצייר_בסגנון_מודרני(שם) :-
- 8) צייר_מצייר_בסגנון(שם, סגנון) :-
- 9) צייר_מצייר_בשני_סגנונות(שם) :-
- 10) צייר_אינו_מצייר_בסגנון_הרנסנס(צייר) :-
- 11) צייר_אינו_מצייר_בסגנון(צייר, סגנון) :-
- 12) צייר_מצייר_בסגנון_אחד_בלבד(צייר) :-
- 13) צייר_מצייר_בכל_הסגנונות_המופיעים(צייר) :-

תרגיל בנושא שלילה - מזג אוויר

נתונות עובדות המתארות את מזג האוויר במבנה הבא:

% מזג אוויר (חודש, יום, תאור, טמפרטורה, כמות גשם).

למשל:

מזג אוויר (ינואר, 20, בהיר, 18, 0).

מזג אוויר (פברואר, 4, מעונן, 2, 30).

הגדר את החוקים הבאים:

- 1) % יום בהיר (חודש, יום) - יום שבו השמים בהירים.
- 2) % חמים ונעים (חודש, יום) - שיגדיר חודש ויום בו הטמפרטורה היא 20 מעלות לפחות.
- 3) % טמפרטורה עולה (חודש, יום, יום) - שיגדיר שני ימים עוקבים באותו חודש שהטמפרטורה ביום השני גבוהה מזו שביום הראשון.
- 4) % טמפרטורה גבוהה ביותר (טמפרטורה) - שיגדיר את הטמפרטורה הגבוהה ביותר שהתקבלה ביום כלשהו בשנה.
- 5) % טמפרטורה יחודית (טמפרטורה) - שיגדיר טמפרטורה שהתקבלה רק ביום אחד כלשהו בשנה.
- 6) % יומיים זהים (חודש, יום, יום) - יומיים בחודש שיש בהם אותה טמפרטורה ואותו תאור מזג אוויר.
- 7) % אין תאור (חודש, תאור) - שיגדיר חודש שבאף יום שלו לא התקבל תאור מזג אוויר כלשהו. (למשל בינואר באף יום לא היה בהיר)
- 8) % ממוצע משקעים (חודש, יום, יום, ממוצע) - שיגדיר את כמות הגשם הממוצעת בין שני ימים בחודש.
- 9) נסח חוק מענין בעברית והגדר עברו את החוק בפרולוג.

תרגיל בביטויים חשבוניים - קפיצה לרוחק

בתחרות ספורט התחרו בקפיצה לרוחק. כל משתתף קפץ 3 קפיצות והישגו נקבע לפי הממוצע ביניהן. משתתף שהישגו הממוצע גדול מ- 4 מטר עולה לתחרות הגמר.

כתוב תכנית פרולוג שתכיל את הדברים הבאים :

א. עובדות על 2 משתתפים לפי המבנה הבא :

% הישגי_משתתף(שם, כיתה, קפיצה1, קפיצה2, קפיצה3).

ב. חוק לחישוב הישג ממוצע שיאפשר לדעת את הישגו הממוצע של כל משתתף.

ג. חוק שיאפשר להגדיר מי עולה לתחרות הגמר.

ד. חוק למציאת המשתתף בעל הממוצע הגבוה ביותר.

ה. נסח את השאלות הבאות כשאלות בפרולוג :

(1) מי המשתתפים מכיתה יב 4?

(2) מי המשתתפים שכל התוצאות שלהם הן מעל 4 מטר?

תרגיל בנושא רקורסיה - מלכים ורכבת

תרגיל 1

בממלכה מסויימת קיימים כללים המתארים אילו אנשים יכולים להיות מלכים. הכללים הם: אדם הוא מלך אם הוא הומלך על ידי איש דת או אם הוא בן בכור של מלך.

נתונות עובדות במבנים הבאים:

% בן_מיקום_במשפחה, שם_הבן, שם_האב).

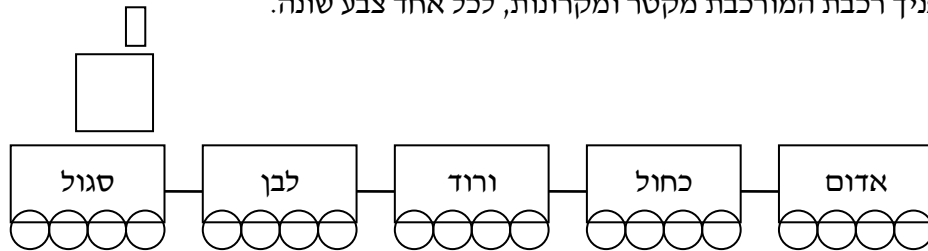
% הומלך_על_ידי_איש_דת_אדם).

א. הגדר את החוק % מלך_אדם).

ב. הסבר את מבנה החוק שהגדרת על פי מבנה חוק רקורסיווי.

תרגיל 2

לפניך רכבת המורכבת מקטר ומקרונוט, לכל אחד צבע שונה.

א. כתוב עובדות המתארות את הרכבת על ידי המתאר % קשור_אחרי_קרון1, קרון2),

כאשר_קרון1 קשור אחרי_קרון2.

ב. כתוב חוקים המתארים את היחס % נמצא_אחרי_קרון1, קרון2),

כאשר_קרון1 נמצא אחרי_קרון2.

ג. נסח שאילתות עבור השאלות הבאות:

1) איזה קרון קשור אחרי הקרון הורוד?

2) איזה קרון קשור לפני הקרון האדום?

3) איזה קרון נמצא לפני הקרון הכחול?

4) האם הקרון הכתום נמצא ברכבת?

ד. נסח את החוקים הבאים:

1) % עומד_אחרון_ברכבת_קרון) - קרון הוא האחרון ברכבת

2) % נמצא_בין_קרון, קרון1, קרון2) - קרון נימצא בין יתר שני הקרונוט

3) % מספר_קרונוט_ברכבת(N). - ***

תרגיל בנושא מארזים - ציוני תלמידים

לפניך מסד מידע בנושא ציוני תלמידים במבנה הבא :

%תלמיד(שם)_משפחה_(פרטי),_מקצוע, ציונים_(שליש, תוצאות(Z, Y, X))

דוגמא :

תלמיד(שם(כהן, רוני), לשון, ציונים(א, תוצאות(90, 78, 85))).

א. כמה מתוארים יש בעובדה מסוג 'תלמיד' ?
פרט כל אחד מהם.

ב. ציוניה של דגן נורית בגאוגרפיה בשליש ב היו : 95, 87, 100.
כתוב עבודה עובדה מתאימה.

ג. נסח את השאלות הבאות :

1) מה תוצאות מבחניו של קורן חיים במחשבים בשליש ג ?

2) איזה תלמיד קיבל ציון 100 בבחינה השניה בשליש א בהסטוריה?

3) האם שלום נעמי נכשלה באחת הבחינות במחשבים במשך השנה ?

4) איזה תלמיד ששם משפחתו גבירץ, קיבל בשליש כלשהוא 3 תוצאות זהות בכל המבחנים במקצוע אנגלית ?

ד. נסח בעברית את השאלות הבאות :

1) ? תלמיד(מי, מקצוע, ציונים), תוצאות(X, _).

2) ? תלמיד(מחשבים, ציונים(ג, תוצאות(X, Y, Z))).

3) ? תלמיד(שם, מקצוע, ציונים), תלמיד(שם, מקצוע, ציונים), שם = 1 שם _ = 2 שם.

4) ? תלמיד(שם, מקצוע, ציונים(שליש, תוצאות(A, B, C))), X = (A+B+C) / 3.

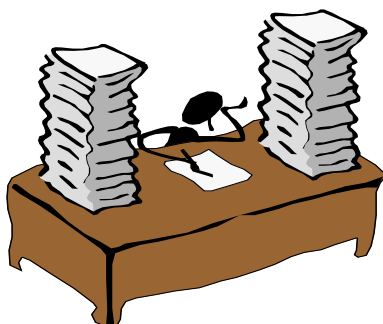
ה. הגדר את החוקים הבאים :

1) ציון_אחד(שם, מקצוע, ציון) :-

2) מקצוע_נלמד_בשליש(מקצוע, שליש) :-

3) תלמיד_לומד(מקצוע_משפחה, פרטי, מקצוע) :-

4) ציון_גבוה_ביותר_במקצוע(מקצוע, ציון) :-

תרגיל ברשימות - מקצועות לימוד

נתוני העדפת מקצועות לימוד על תלמידים וציוניהם נירשמו על פי המבנה הבא :
% העדפת מקצועות וציונים (שם) (משפחה, פרטי), רשימת מקצועות, רשימת ציונים).
רשימת המקצועות מסודרת כך שהמקצוע האהוב ביותר מופיע ראשון והכי פחות אהוב מופיע
אחרון. רשימת הציונים נתונה בהתאמה לכל מקצוע הציון בו על פי סדר ההעדפות.

הגדר את היחסים הבאים :

1. העדפת מקצועות (תלמיד, מקצועות).
2. תלמיד לומד מקצוע (תלמיד, מקצוע).
3. המקצוע האהוב ביותר על תלמיד (תלמיד, מקצוע).
4. תלמידים המעדיפים ביותר אותו מקצוע (תלמיד 1, תלמיד 2, מקצוע).
5. תלמידים עם העדפות זהות (תלמיד 1, תלמיד 2).
6. תלמיד מעדיף מקצוע (תלמיד, מקצוע) - אם הוא אחד משלושת המקצועות הראשונים ברשימת העדפותיו.
7. תלמיד שונא מקצוע (תלמיד, מקצוע) - אם הוא בעדיפות אחרונה ברשימת העדפותיו.
8. תלמיד מעדיף מקצוע בעדיפות (תלמיד, מקצוע, עדיפות) - כאשר עדיפות הוא המספר הסידורי של המקצוע ברשימת העדיפויות.
9. מקצוע שונא (מקצוע) - אם הוא המקצוע הכי פחות מועדף על כל התלמידים.
10. מספר מקצועות נלמדים (תלמיד, מספר).
11. תלמיד לומד הכי הרבה מקצועות (תלמיד, מספר מקצועות).
12. מקצוע יחודי לתלמיד (תלמיד, מקצוע) - אם הוא התלמיד היחיד הלומד את המקצוע.
13. ממוצע ציונים לתלמיד (תלמיד, ממוצע).
14. ציון גבוה ביותר לתלמיד (תלמיד, ציון).
15. ציון גבוה ביותר לתלמיד הוא במקצוע (תלמיד, מקצוע, ציון).
16. מקצוע מועדף בעל ציון גבוה ביותר (תלמיד, מקצוע, ציון) - אם המקצוע המועדף הוא גם בעל הציון הגבוה ביותר.
17. ציון גבוה ביותר במקצוע (תלמיד, מקצוע) - מבין כל התלמידים.
18. האם רשימת ציונים ממוינת (תלמיד).
19. הגדר שני ראשי חוקים נוספים מעניינים המתחילים לאותו מבנה נתונים אותם עדין אינך יכול להגדיר והסבר מדוע.

תרגיל מתארים לבניית רשימות - רכבות

נתונים על רכבות משא בתחנת רכבת מתוארים על ידי המבנה הבא :

% רכבת(מספר_קטר, רשימת_קרונוט).

לדוגמא :

רכבת(1233, [מכוניות, ירקות, מחשבים, גרעינים]).

זיהוי של רכבת נעשה על פי מספר הקטר המושך אותה.

הגדר את היחסים הבאים :

- 1) רכבת_הפוכה(מספר_קטר, רכבת_הפוכה) –
המחזיר את רשימת קרונוט הרכבת בכיוון נסיעה הפוך.
- 2) חבר_רכבות(מספר_קטר1, מספר_קטר2, קרונוט) –
המחזיר את רשימת הקרונוט של קטר1 ואחריה רשימת הקרונוט של קטר2.
- 3) רכבת_ללא_קרון_ראשון(מספר_קטר, רכבת_מקוצצת) –
המחזיר את רשימת קרונוט הרכבת ללא הקרון הראשון.
- 4) רכבת_ללא_קרון_אחרון(מספר_קטר, רכבת_מקוצצת) –
המחזיר את רשימת קרונוט הרכבת ללא הקרון האחרון.
- 5) רכבת_של_הקרונוט_הזוגיים(מספר_קטר, רכבת_חדשה) –
המחזיר את רשימת קרונוט הרכבת הנמצאים במקומות הזוגיים.
- 6) רכבת_בין_קרונוט(מספר_קטר, קרון1, קרון2, רכבת_מקוצצת) –
המחזיר את רשימת קרונוט הרכבת החל מ_קרון1 עד וכולל_קרון2.
- 7) קרונוט_ראשוניים(קרונוט) –
המחזיר את רשימת כל הקרונוט הראשוניים מכל הרכבות.
- 8) קטרים_של_קרונוט(קטרים, סוג_קרון) –
המחזיר את רשימת הקטרים שבין קרונוטיהם קיים קרון מסוג_סוג_קרון.
- 9) התחלת_רכבות(קרונוט, עד_מיקום) –
המחזיר את רשימת כל הקרונוט מן הראשון עד וכולל הקרונוט שמיקומם עד_עד_מיקום מתוך כל הרכבות.
- 10) מספר_קרונוט_מסוג_ברכבת(מספר_קטר, סוג_קרון, מספר_קרונוט) –
המחזיר כמה קרונוט מסוג_סוג_קרון נמצאים ברכבת של מספר_קטר.
- 11) מספר_קרונוט_מסוג_בתחנה(סוג_קרון, מספר_קרונוט) –
המחזיר כמה קרונוט מסוג_סוג_קרון נמצאים בכל הרכבות.
- 12) הגדר חוק מעניין המשתמש באחד או יותר מן המתארים : הפוך2/, שרשר3/, מצא_כל3/.

תרגיל מסכם - בית ספר

בבית"ס נבנה מסד ידע הכולל נתונים על פי המבנים הבאים:

- % מקצועות(רשימת_מקצועות).
- % מלמד(שם_משפחה, פרטי), מקצוע, כיתה(שכבה, מספר).
- % לומד(שם_משפחה, פרטי), כיתה(שכבה, מספר).

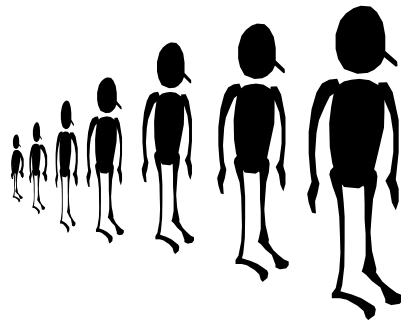
דוגמאות:

- מקצועות(מתמטיקה, לשון, ספרות, ביולוגיה, מדעי_המחשב, מוסיקה).
- מלמד(שם(דודל, יוסי), ספרות, כיתה(יא, 5)).
- לומד(שם(בר_זוהר, יעל), כיתה(יב, 1)).

הגדר את החוקים הבאים ובדוק אותם:

(אם יש צורך הגדר חוקי עזר נוספים)

1. מקצוע_נלמד_בשכבה(מקצוע, שכבה):-
2. מקצוע_נלמד_בכיתה(מקצוע, כיתה):-
3. מקצועות_נלמדים_בכיתה(מקצועות, כיתה):-
4. מספר_מקצועות_נלמדים_בכיתה(מספר, כיתה):-
5. כיתה_עם_הכי_הרבה_מקצועות(כיתה):-
6. מקצוע_נלמד_בכל_שכבה(מקצוע):-
7. תלמיד_לומד_מקצוע_שם_תלמיד(מקצוע):-
8. תלמיד_לומד_מקצועות(שם_תלמיד, מקצועות):-
9. תלמיד_לומד_אצל_מורים_לפי_מקצוע(שם_תלמיד, רשימת_מורים_ומקצועות):-
10. ממוצע_מספר_תלמידים_בכיתה(כיתה, ממוצע):-

תכנית להדגמת שימוש בקלט פלט ולולאות בפרולוג - חשבון במרכול

% מוצר(שם_ מוצר, כמות).
מוצר(לחם, 2).
מוצר(חלב, 4.5).
מוצר(שוקולד, 5).
מוצר(בזוקה, 0.2).

% קניות. – מתאר אשר מפעיל את הקופה הרושמת.
קניות :-
שורה,
קניות(S),
כתוב(הסכום הכולל לתשלום הוא : /),
כתוב(S).

% קניות(סכום_קניה_כולל) – מתאר רקורסיבי אשר קולט מוצר וכמות מחשב את
% המחיר וממשיך את ניהול רשימת הקניות.

קניות(S) :-
שורה,
כתוב(הכנס שם מוצר : /),
קרא(מוצר),
מוצר = \ 'סיים',
כתוב(הכנס כמות : /),
קרא(כמות),
מוצר(מוצר, מחיר),
מחיר מוצר הוא _מחיר * _כמות,
קניות(1S),
S הוא 1S + _מחיר_ מוצר.

קניות(0).

דוגמת הרצה:

?- קניות.

הכנס שם מוצר : חלב.
הכנס כמות : 3.

הכנס שם מוצר : לחם.
הכנס כמות : 2.

הכנס שם מוצר : בזוקה.
הכנס כמות : 5.

הכנס שם מוצר : סיים.

הסכום הכולל לתשלום הוא : 18.5
כך

מיון רשימה

% מיון רשימה בסדר עולה
% מיון(רשימה, רשימה_ממויינת) - מקבל רשימה ומחזיר אותה ממויינת
% ב_רשימה_ממויינת.

מיון([], []).

מיון(רשימה, רשימה_ממויינת) :-

קטן_ברשימה(X, רשימה),
הורד_איבר(X, רשימה, רשימה_חדשה),
מיון(רשימה_חדשה, ממויינת_ללא_קטן),
שרשר([X], ממויינת_ללא_קטן, רשימה_ממויינת).

% קטן_ברשימה(קטן, רשימה) - מקבל רשימה ומחזיר את האיבר
% ה_קטן ביותר בה.

קטן_ברשימה(קטן, רשימה) :-

חבר(קטן, רשימה),
לא (חבר(Y, רשימה), קטן > Y).

% הורד_איבר(X, רשימה, רשימה_חדשה) - מקבל רשימה ואיבר שנמצא בה X
% ומחזיר את הרשימה בלעדיו ב_רשימה_חדשה.

הורד_איבר(X, רשימה, רשימה_חדשה) :-

שרשר3(B, [X], E, רשימה),
שרשר(B, E, רשימה_חדשה).

===== %

% מיון רשימה של מארזים בסדר עולה - מבנה המארז למשל
% 'שחקן(שם, נקודות)'

% השינוי הוא רק במתאר קטן_ברשימה/2.

% קטן_ברשימה(קטן, רשימה) - מקבל רשימה ומחזיר את האיבר
% ה_קטן ביותר בה.

קטן_ברשימה(שחקן(שם, קטן), רשימה) :-

חבר(שחקן(שם, קטן), רשימה),
לא (חבר(שחקן(Y, _), רשימה), קטן > Y).

===== %

שרשר3(X, Y, Z, L) :-

שרשר(X, Y, T),

שרשר(T, Z, L) !.

דוגמא למבחן שנתי בקורס תיכנות לוגי

הנחיות כלליות

- מותר שימוש בכל חומר עזר, אין להעביר חומר בין הסטודנטים.
- קראו בעיון כל שאלה בטרם תשיבו עליה.
- בתום הבחינה יש להגיש גם את טופס הבחינה.
- ערכו את תשובותיכם בצורה בהירה.

ניקוד הבחינה

- ליד כל סעיף מצויין מספר הנקודות שהוא מקנה.
- ניתן לצבור נקודות על ידי בחירת חוקים מתאימים עד ל-100.
- כל החוקים שיוגדרו יבדקו, אם הם צוברים יותר מ-105 יחושב ציון יחסי!, כלומר לא יבחרו הטובים ביניהם, אלא תהיה התחשבות בכולם.

בהצלחה

נתון בסיס ידע העוסק באתרי טיול בארץ. הנתונים מצויים על פי שלושה מבני העובדות הבאים:

1. מתאר אזור2/ - המתאר שם של אזור ורשימת אתרים הנמצאים בו.
% אזור(שם_אזור, רשימת_אתרים).
- רשימת האתרים היא רשימה של מארזים 'אתר(שם_אתר)'.
2. מתאר אתר3/ - המתאר לכל אתר את מחיר הכניסה אליו ואת התכנים שניתן למצוא בו.
% אתר(שם_אתר, תשלום_כניסה, רשימת_תכנים).
- תשלום הכניסה יהיה הקבוע 'כניסה_חופשית' או מארז 'מחיר(למבוגר, לילד)'.
3. מתאר נמצא בסמודך3/ - המתאר שני אתרים הסמוכים זה לזה (אין אתר נוסף בבסיס הידע ביניהם) ואת המרחק ביניהם. הגישה היא חד-כיוונית מ- אתר1 ל- אתר2.
% נמצא בסמודך(שם_אתר1, שם_אתר2, מרחק).

דוגמאות:

אזור(רמת_הגולן, [אתר(חרמון), אתר(בריכת_רם), אתר(גמלא), אתר(מפל_סער),
אתר(בריכת_המשושים), אתר(הזוויתן), אתר(מי_עדן)].
אתר(חרמון, מחיר(30, 50), [נוף_סקי_שלג, מורשת_קרב]).
אתר(גמלא, כניסה_חופשית, [נוף, הסטוריה, ארכאולוגיה, נשרים]).
אתר(מי_עדן, כניסה_חופשית, [תעשיה]).

הגדר את המתארים הבאים:

הנחיות כלליות:

- כאשר מצויין שהחוק מקבל, הכוונה שבכל מקרה שהוא מזומן יש ערך למשתנה המצויין.
- אם לא מצויין במפורש מארז אתר הכוונה תמיד לשם האתר.
- ניתן להגדיר מתארי עזר כרצונך.

1. אתר_נמצא_באזור(שם_אתר_אזור):-
המגדיר לכל אתר באיזה אזור הוא נמצא.
5 נקודות
2. מספר_אתרים_באזור(אזור_מספר_אתרים):-
המגדיר לכל אזור כמה אתרים נמצאים בו.
5 נקודות
3. אזור_עשיר_ביותר(אזור):-
המגדיר את האזור שבו יש הכי הרבה אתרים.
5 נקודות
4. אתר_עם_תשלום_זהה(שם_אתר):-
המגדיר אתר שהמחיר למבוגר ולילד זהה.
5 נקודות
5. מחיר_כניסה_לאתר_למשפחה(שם_אתר_מספר_מבוגרים_מספר_ילדים_תשלום):-
המקבל את מספר המבוגרים ומספר הילדים במשפחה ומחזיר את מחיר הכניסה הכולל לאתר.
5 נקודות
6. סיווג_מחיר_כניסה_לאתר(שם_אתר_סיווג):-
המגדיר לכל אתר את סיווג מחיר הכניסה אליו על פי הקריטריונים הבאים:
אתר יוגדר יקר אם המחיר לילד בו עולה על 30 ש"ח וההפרש בין המחיר לילד והמחיר למבוגר הוא 20 ש"ח לפחות.
אתר יוגדר זול אם ממוצע מחיר הכניסה לילד ולמבוגר נמוך מ- 15 ש"ח.
אתר יוגדר ממוצע אם אינו עונה על הקריטריונים לעיל.
8 נקודות
7. אתר_לא_תקין(שם_אתר):-
המגדיר אתר שבטעות הוזנו לו ברשימת התכנים שני תכנים זהים.
8 נקודות
8. באתר_יש_תוכן(שם_אתר_תוכן):-
המגדיר לכל אתר תוכן כלשהו הקיים בו.
5 נקודות
9. תוכן_יחודי_לאתר(אזור_שם_אתר_תוכן):-
המגדיר אתר שיש בו תוכן יחודי רק לו ובאיזה אזור הוא נמצא.
8 נקודות
10. תוכן_יחודי_לאזור(אזור_תוכן):-
המגדיר אזור שיש בו תוכן יחודי רק לו.
8 נקודות

11. אתרים ללא תשלום באזור (אזור, רשימת אתרים ללא תשלום):-- 8 נקודות
 המגדיר לכל אזור את רשימת האתרים הנמצאים בו שהכניסה אליהם היא ללא תשלום.
 - הרשימה היא רשימת מארזים 'אתר(שם_אתר)'.
 8 נקודות
12. אתרים עם כניסה חופשית(רשימת אתרים):-- 8 נקודות
 המגדיר את כל האתרים שבהם הכניסה חופשית.
 אברי הרשימה יהיו מארזים 'אתר(אזור,שם_אתר)'.
 8 נקודות
13. אתרים לפי תוכן משני אזורים(אזור1, אזור2, תוכן, רשימת אתרים):-- 10 נקודות
 המחזיר לכל שני אזורים את רשימת האתרים הנמצאים בהם על פי תוכן.
 10 נקודות
14. אתרים מתאימים לפי תכנים(תכנים, אתרים):-- 10 נקודות
 המגדיר עבור רשימת תכנים נתונה את כל שמות האתרים שיש בהם את כל התכנים.
 10 נקודות
15. מחיר כולל לטיול(רשימת אתרים, מספר מטיילים(מבוגרים, ילדים), סכום):--
 המקבל רשימה של אתרים ואת מספר המטיילים בחלוקה למבוגרים וילדים ומחזיר את
 המחיר הכולל שתעלה הכניסה לכל האתרים.
 10 נקודות
16. אתרים סמוכים ביותר(אתר1, אתר2):--
 המגדיר שמות שני אתרים סמוכים שהמרחק ביניהם הוא הקטן ביותר.
 5 נקודות
17. אתרים סמוכים באזורים שונים(אתר באזור(אתר1, אזור1), אתר באזור(אתר2, אזור2)):-- 5 נקודות
 המגדיר זוג אתרים סמוכים הנמצאים באזורים שונים.
 5 נקודות
18. קיים מסלול ברצף(מאתר, לאתר):-- 8 נקודות
 אם ניתן להגיע מ_מאתר ל_לאתר במסלול רצוף של אתרים סמוכים.
 8 נקודות
19. קיים מסלול ברצף במרחק(מאתר, לאתר, מרחק):-- 10 נקודות
 אם ניתן להגיע מ_מאתר ל_לאתר במסלול רצוף של אתרים סמוכים ומה המרחק המצטבר
 ביניהם.
 10 נקודות
20. רשימת אתרים בטווח מרחק(מאתר, מרחק, רשימת אתרים):-- 10 נקודות
 המקבל מרחק ומחזיר עבור אתר את רשימת האתרים שניתן להגיע ממנו אליהם כך
 שהמרחק ממנו אל כל אחד מהם אינו על_מרחק.
 10 נקודות